

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ**

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
(17 – 18 березня 2022 р.)

Чернівці, 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ**

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
(17 – 18 березня 2022 р.)

**CURRENT ISSUES
OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES, AND THE HISTORY OF
MEDICINE**

Collection of materials of the 2nd International Scientific Practical Conference
(Chernivtsi, March 17-18, 2022)

Чернівці, 2022

ISBN 978-966-697-984-4

УДК : 3(08)

61(09)(08)

A 43

Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 17–18 березня 2022 р.). Буковинський державний медичний університет. Чернівці, 2022. 183 с.

До наукового збірника ввійшли наукові статті доповідей (матеріалів) учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини» (м. Чернівці, 17–18 березня 2022 р.), що проводилася в Буковинському державному медичному університеті спільно з науковими установами й навчальними закладами освіти України, Румунії, Польщі, Республіки Молдови і Болгарії. Адресований науковцям, аспірантам, співробітникам закладів вищої освіти.

Current issues of social and humanities sciences, and the history of medicine: collection of materials of the II International scientific and practical conference (Chernivtsi, March 17-18, 2022). Bukovynian State Medical University. Chernivtsi, 2022. 184 p.

Scientific articles of reports (materials) of the participants of II International scientific and practical conference «Current issues of social and humanities sciences, and the history of medicine» (Chernivtsi, March 17-18, 2022) were included in the scientific collection. Conference was held at the Bukovynian State Medical University together with scientific institutions and educational institutions of Ukraine, Romania, Poland, Republic of Moldova and Bulgaria. The scientific collection is addressed to scientists, graduate students, employees of higher education institutions.

Головний редактор - д. мед. н., проф., в.о. ректора Буковинського державного медичного університету **Андрієць О.А.**
Відповідальний редактор - д. іст. н., проф., завкафедри суспільних наук та українознавства **Мойсей А.А.**
Редактори-упорядники: д. пед. н., проф. **Цуркан М.В.**,
к. філол. н., доц. **Максимюк М.В.**,
стар. лаборант **Лейзор Н.А.**

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ: Міністерство охорони здоров'я України, Буковинський державний медичний університет, кафедра суспільних наук та українознавства.

Рекомендовано до друку вченою радою Буковинського державного медичного університету (протокол No 11 від 22.06.2022 р.).

За достовірність наведених даних і посилань несе відповідальність автор публікації.

ISBN 978-966-697-984-4

©БДМУ,
© Автори статей, 2022

	127
Максим'юк Оксана. Семантична специфіка підметів аналітичної будови з кількісним значенням.....	129
Максимюк Марта. Оніми на позначення України як елемент стилістики тексту (на матеріалі роману В. Кожелянка «Дефіляда в Москві»).....	131
Марчишина Алла. Квір-ідентичність у лінгвістичній рецепції.....	133
Мельничук Оксана, Сілевич Лілія. До питання формування національної свідомості студентів під час вивчення «Української мови (за професійним спрямуванням)».....	135
Музика Тетяна. Психолінгвістичні аспекти викладання української мови як іноземної.....	137
Навчук Галина. Мовна підготовка майбутніх медичних фахівців в умовах глобальних викликів.....	139
Настенко Ольга. Форми дистанційного навчання української мови як іноземної.....	140
Никіфорчук Жанна. Принципи навчання медичної термінології.....	142
Нікоряк Наталія. «Інтермедіальний код кіносценарію «Перевірте свої годинники» Л. Костенко та А. Добровольського».....	143
Новікова Тетяна. Класифікація церковнослов'янizmів в українській мові.....	146
Овсієнко Людмила. Основні засоби формування культури мислення та спілкування майбутніх фахівців з аналітики суспільних процесів.....	148
Рудюк Тетяна. До проблеми дидактичних і психологічних аспектів викладання української мови для іноземних студентів.....	150
Руснак Наталія. Інформація як лінгвістичний феномен.....	151
Руснак Юлія. Комунікативно-прагматичне навантаження лексеми уста в художньому дискурсі Ольги Кобилянської.....	153
Сажина Алла. Ігрові стратегії в мережевій поезії.....	156
Синиця Валентина. Термінологічні словосполучення із семантикою <i>Leishmaniosis</i> в латинській термінології тропічних хвороб.....	158
Струк Іванна, Вікованюк Анна-Діана. Невербальні засоби на позначення емоційного стану мовця в художніх текстах сучасних українських письменників.....	160
Тесліцька Галина. Теоретичні основи вивчення простого ускладненого речення на засадах компетентнісного підходу.....	162
Ткач Алла. Фахова термінологія – важливий складник мовленнєвої компетенції студентів-медиків.....	164
Толкачова Наталія. До питання про формат та структуру тестових завдань.....	165
Томусяк Людмила. Атрибутивні компоненти з синкретичним значенням.....	167
Турік Олександра, Продан Софія. Методика концептуального аналізу як	

здійснюється в той чи інший момент навчання з того чи іншого предмета, відбуваються прогресивні зміни особистості; поглядів на довкілля, почуттів, здібностей; розширення можливостей подальшого учіння для засвоєння нового, більш складного матеріалу, створення нових резервів навчання» [1; 69].

Сприятлива психологічна атмосфера підтримує здійснення вільних розумових операцій; використання мовних засобів у повсякденному житті; забезпечує долаання бар'єрів як можливих передумов для формування полікультурної та лабільної особистості, гнучкості реакцій.

Отже, врахування індивідуальних і національно-культурних особливостей кожного студента; висока індивідуалізація навчання дозволяють забезпечити системність і послідовність добору тем, доступність, посиленість, оптимальний темп роботи в контексті реалізації найактуальніших дидактико-психологічних аспектів під час викладання української мови для іноземців.

Список використаних джерел

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О. В. Скрипниченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2001. 416 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ Бігич О. Б., Бориско Г. Е. та ін./за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.

Руснак Наталія,

доктор філологічних наук, професор,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН

Хто володіє інформацією, той володіє світом
(Натан Ротшильд)

Вийшовши з надр кібернетики та математики, термін *інформація* з середини ХХ ст. став загальнонауковим. Наразі термін *інформація* набув статусу лінгвістичного феномена. Однією з найголовніших категорій тексту є інформативність. За прагматичною настановою І.Р. Гальперін виокремлює такі види інформації: *змістовно-фактуальна*, *змістовно-концептуальна*, *змістовно-підтекстова* [2, 20]. Змістовно-фактуальна інформація – це коло тем і проблем, які розглядаються в тексті (те, про що йдеться в тексті, тобто його тема). ЗФІ завжди виражається вербально, одиниці мови використовуються зазвичай у прямих значеннях. Фактуальність не потребує від читача декодування інформації. Повнота інформації залежить від її обсягу. Змістовно-концептуальна інформація – авторське розуміння розглянутих тем (те, що автор хотів сказати, ідея тексту). До певної міри ЗКІ корелює із задумом автора, інтенцією, сприйманням читачем причинно-наслідкових зв'язків, їх значущістю в соціальному, економічному, політичному,

культурному житті. Така інформація здобувається з усього твору та становить собою творче переосмислення зазначених відношень, фактів, процесів, представлених у творі. ЗКІ не завжди виражається з достатньою ясністю, вона дає можливість різних тлумачень. Зазвичай саме ці види інформації виштовхують заголовки. Заголовки повісті О. Кобилянської «Царівна», «Земля» відомі усім українцям. Такі тексти (заголовки) називаються прецедентними.

Змістовно-підтекстова інформація виникає внаслідок здатності людини до паралельного сприйняття фактів. ЗПП – це прихована інформація, потік додаткових смислів, що реалізується зазвичай засобами вторинної номінації. Вона факультативна стосовно ЗФІ та ЗКІ. Підтекстова інформація виражає прихований сенс завдяки здатності одиниць породжувати асоціативні та конотативні значення. Підтекстова інформація побутує у текстах певних жанрів, зокрема в байках і загадках, прислів'ях [2, 28].

У комунікативній лінгвістиці за способом вираження інформація поділяється на *експліцитну* та *імпліцитну*. Експліцитний (від лат. *явний*) вияв інформації полягає в тому, що вона передається за допомогою прямих значень слів. Імпліцитна (від лат. *прихований*) інформація виражається на основі підтексту, припущень, здебільшого непрямыми значеннями слів [1, 156].

Проте імпліцитну інформацію завжди виражають засоби художньої виразності, що ґрунтуються: – *на переносних значеннях слів*: метафора, метонімія, синекдоха тощо; – *на синонімії*: евфемізми, перифрази; – *на вторинній номінації*: символи; – *на запозиченнях, зв'язках з іншими текстами*: алюзія, ремінісценція.

Напр., у художньому дискурсі О. Кобилянської метеорологічна номенклатура активно функціонує у сфері психології, стаючи метафорою: *Ніколи не зазнавала зворушуючих почувань; в її душі – погода. Або В її душі хмарно, і вона потребує тепла і простору...*

Евфемізми – різновид перифрази, слово або вираз, що пом'якшує або завуальовує зміст сказаного. Евфемізм може бути гумористичним прийомом. *Ось жартівливе запрошення відвідати французьке місто Воклюз. При в'їзді у місто автоінспекція вивісила запрошення відвідати місто: «Якщо ви будете їхати через наше місто зі швидкістю 60 км, то матимете нагоду ознайомитися з нашою новою тюрмою, швидкість понад 80 км приведе вас у нашу чудову лікарню, якщо ж ви перевищите швидкість 100 км – вам гарантується задоволення спочивати в мирі на нашому гостинному кладовищі».*

Алюзія (фр. з лат. *жартувати, натякати*) – стилістична фігура, яка полягає в покликанні на стале поняття чи словосполучення літературного, історичного, міфологічного походження. У гуморесці О. Кобилянської «Він і Вона» є алюзія на ніцшеанську ідею про надлюдину, яка протиставляється юрбі. Авторка алюзію підкреслює графічно: слово натовп послідовно бере в лапки, у такий спосіб художній текст набує ознак креологізованого тексту: *Се так сумно, а в виду нинішньої «культури» так мізерно... Здається трохи зарозумілим, але я годжуся подекуди з зарозумілістю, іменно не люблю, як хто цілується з «товпою» в уста. Таких уст не могла б я ніколи цілувати.*

Ремінісценція (лат. *spogad*) – різновид запозичення, приховане, не задокументоване покликання чи літературна цитата з неназваного джерела, своєрідна паралель до першоджерела, вільне відтворення, варіація образу в новому ідейно-художньому контексті. Постають ремінісценції на ґрунті національної традиції, коли існує відповідний високо оцінюваний взірець. Пор.: ремінісценції у гуморесці О. Кобилянської «Він і Вона»: *...не знати, чи вона знає нашого модного пророка, приміром його: «Also sprach Zarathustra». Одушевлятися ним не повинна, бо він каже на однім місці: «Як ідеш межу жінки, не забудь батога».*

У термінах психолінгвістики за способом викладу інформація поділяється на *раціональну* й *експресивну*. Раціональний спосіб інформації зумовлює автологію, мовлення, побудоване без вживання в ньому слів і виразів у переносному значенні (тропів); усі мовні одиниці автологічних текстів використовуються у прямих, безпосередньо семантичних реалізаціях [3, 18]. Раціональна інформація зазвичай виражається експліцитно. Експресивний спосіб інформації пов'язаний з металогією (від грец. *meta* через, після, за і *logos* слово, мовлення) – образним мовленням, у якому слова і вирази використані в переносному значенні [3, 323].

Отож, категорія інформативності у тексті представлена трьома різновидами: ЗФІ, ЗКІ, ЗПІ, для характеристики яких у лінгвістиці тексту послуговуються термінологією різних наук: експліцитна та імпліцитна інформація (комунікативна лінгвістика), раціональна та емоційна інформація (психолінгвістика), автологія та металогія (стилістика, риторика).

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: [підручник] / Флорій Бацевич. К.: Академія, 2004. 344 с.
2. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. М.: Наука, 1981. 139 с.
3. Культура русской речи: энциклопедический словарь-справочник / [ред.: Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяев [и др.]]. М.: Флинта: Наука, 2003. 840 с.

Руснак Юлія,

кандидат філологічних наук, доцент,

Буковинський державний медичний університет

(м. Чернівці, Україна)

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЛЕКСЕМИ УСТА У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

З-поміж соматизмів у художньому дискурсі О. Кобилянської нашу увагу привернула лексема *уста*, яка виконує низку прагматичних завдань. За